

Reilu kilpailu ja parempi sääntely

Markkinat auki ja julkisesta sektorista aito mahdollistaja

Tilannekuva

Kuntasektori kasvattaa edelleen merkittävästi yritystoimintaansa. Kuntayhtiöiden osuus markkinoilla on noin 8 miljardia ja kasvaa edelleen hyvinvointialueiden liittyessä kuntien yhtiöihin. Näin ollen kunnat operoivat toimialoilla, joilla on jo runsaasti yksityisiä yrityksiä.

- Esimerkkinä ateriapalvelut, kiinteistönhuolto, taloushallinto, vartiointi, ICT -palvelut

Hankintalokia voidaan kiertää hyvin pienillä in-house omistusosuuksilla vailla tosiasiallista määräysvaltaa yhtiössä. Kilpailuttamattomat hankinnat ja kuntien yritystoiminta vääristävät kilpailua ja luovat tehottomuutta julkisten varojen käyttöön.

Kuntayhtiöiden ulosmyynti muille kuin omistajilleen on edelleen sallittua: 5% liikevaihdosta ja enintään 500 000 e. Määrät ovat Suomen kotimarkkinoihin nähden suuria. Tästä johtuen markkinahaitat ovat paikallisia ja alueellisesti merkittäviä ja heikentävät alueiden elinvoimaa.

Nykyinen kilpailuneutraliteettisääntely ei toimi: valvonta perustuu neuvottelun ensisijaisuudelle. Ero erimerkiksi kartellivalvontaan on merkittävä. Kuntayhtiöiden kilpailurikkomuksista ei voida määrätä julkiselle toimijalle rahallisia sanktioita, kuten kilpailua rikkoville yrityksille voidaan.

EK:n viestit päättäjille

- Julkisen sektorin roolia on kirkastettava reippaasti ja rajattava kuntalaissa kuntien mahdollisuutta harjoittaa elinkeinotoimintaa markkinoilla: julkisen sektorin tehtävä on varmistaa, että yksityisten yritysten välinen kilpailu toimii, eikä toimia itse markkinahäirikönä.
- Julkisia palveluita on avattava entistä enemmän yksityisille yrityksille – erityisesti uusien hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa: oman tuotannon sijaan yhteistyötä ja suotuisan toimintaympäristön luomista
- Kuntayhtiöiden toimintaa tulee säännellä myös lainsäädännöllä tarkemmin ja keinotekoiset sidosyksikköjärjestelyt on kiellettävä – sidosyksikköön liittymisen tulee edellyttää todellista ja merkittävää omistusosuutta yhtiöstä. Ulosmyynti muille kun omistajille pitää kieltää kokonaan.
- Kaikki julkisen sektorin hankinnat tulisi kilpailuttaa – julkisten varojen käytön tulisi aina perustua huolelliseen kilpailutukseen, ei suoramyyntiä eikä ohituskaistoja.
- Julkisen sektorin yhtiöiden hinnoittelun markkinaperusteisuus ja -ehtoisuus on varmistettava. Kuntien ja hyvinvointialueiden itse tuottamien palveluiden kustannusrakenteet on selvitettävä kunnolla. Ne tulee julkaista ja olla helposti käytettävissä. Tehottomat palveluyksiköt pitää ulkoistaa.
- Kilpailulakiin tulee sisällyttää tuntuvat sanktiot julkiselle sektorille kilpailuneutraliteettisääntelyn rikkomisesta ja rikkomusten seurauksena pitää olla vahingonkorvausvelvollisuus, kuten yrityksilläkin.

Lisätiedot:

Kilpailuasiantuntija Annaliisa Oksanen, annaliisa.oksanen@ek.fi

Johtaja Tommi Toivola, tommi.toivola@ek.fi